

Postoje odborných pracovníků v zdravotnictví k pacientom so závislost'ou

Mgr. Silvia Slezáková
MUDr. Ľubomír Okruhlica, CSc.

Inštitút drogových závislostí - CPLDZ

21. - 25. máj 2006, Měřín

Prieskum medzi psychiatrami

- sondážna, deskriptívna štúdia
- kvalitatívny, aplikovaný, operatívny prieskum
- schválený etickou komisiou CPLDZ

Ciel' prieskumu

Ciel'om prieskumu bolo zistiť postoje lekárov psychiatrov k pacientom s klinicky rovnako závažnými vybranými psychiatrickými diagnózami.

Hypotéza

Hypotézou bolo, že lekár má tendenciu uprednostňovať pacientov s inými diagnózami duševnej poruchy pred pacientami s diagnózou závislosti od drog.

Materiál

- Zber údajov bol realizovaný medzi psychiatrami v bratislavských nemocniciach
- Celkový počet psychiatrov zúčastnených na prieskume **n=45**
- Počet rokov praxe:
priemer $14,6 \pm 11,7$ (2 – 37)

Metódy

- Metóda dotazníka
 - Anonymný dotazník
- 4 priame otázky

1. otázka

Predstavte si, že vo Vašej čakárni sedia pacienti s nasledujúcimi diagnózami.

Uved'te poradie, v akom by ste týchto pacientov ošetrili.

Pacient s :

- Demenciou
- Depresiou
- Neurózou
- Schizofréniou
- Závislosťou od alkoholu
- Závislosťou od psychoaktívnych látok

2. otázka

Máte dost' času na Vašich pacientov?

- Áno
- Nie
 - Z dôvodu

3. a 4. otázka

3. otázka

Vaša nadstavbová špecializácia?

4. otázka

Roky praxe (ako dlho pracujete ako psychiater)?

- Vyhodnotenie bolo uskutočnené pomocou štatistického softvéru SPSS.

Rozloženie poradia ošetrovania pacientov podľa diagnóz vo vzorke

Diagnóza / poradie	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Schizofrénia	47%	37%	9%	5%	2%	-
Depresia	9%	49%	35%	5%	2%	-
Demencia	35%	7%	28%	16%	7%	7%
Neuróza	5%	-	18%	32%	5%	40%
Závislosť od alkoholu	-	5%	2%	30%	49%	14%
Závislosť od psych. látok	5%	2%	7%	12%	34%	40%

Čakacia doba podľa diagnózy

Schizofrénia	0 min.
Depresia	30 min.
Demencia	60 min.
Neuróza	90 min.
Závislosť od alkoholu	120 min.
Závislosť od psychoaktívnych látok	150 min.

Máte dost' času na Vašich pacientov?

- Áno – 40%
- Nie – 60%

Dôvody:

- 52,2% veľa pacientov
- 17,4% administratíva
- 17,4% nedostatok času
- 13% iné dôvody

Diskusia

Vzhľadom na to, že u psychiatrov v našom prieskume prevažoval názor, že majú nedostatok času na pacientov a zo 6 prezentovaných diagnóz by pacienta s diagnózou závislosti od drog ošetrili až na poslednom mieste v poradí možno predpokladať, že v dôsledku takejto prioritizácie sa mnohí pacienti s diagnózou drogovej závislosti na ošetrovanie nedostanú, resp. nie je im z časových dôvodov psychiatrická starostlivosť poskytnutá v dostatočnej miere.

Záver

Naše zistenia poukazujú na možnosť nedostatočnej pozornosti zdravotníckych služieb venovanej lekármi – psychiatrami pacientom so závislosťou od drog.

Prieskum v lekárňach

- sondážna, prierezová štúdia
- telefonickou formou
- verejné lekárne a výdajne zdravotníckych potrieb

Ciel' prieskumu

Ciel'om prieskumu bolo zistiť možnosti a ochotu predat' sterilné ihly a striekačky užívatel'om drog vo vybraných verejných lekárňach a výdajniach zdravotníckych potrieb na Slovensku.

Vzorka

- náhodný výber podľa zoznamu v Zlatých stránkach
- Bratislava (n=92)
- Banská Bystrica, Galanta, Hlohovec, Košice, Martin, Nitra, Piešťany, Poprad, Považská Bystrica, Prešov, Trenčín, Trnava, Žilina a Zvolen (n= 88)

Metódy

Otázky:

1. Má vaša lekáreň v ponuke sterilné injekčné ihly a striekačky?
2. Predali by ste ich v prípade požiadania užívateľovi drog?

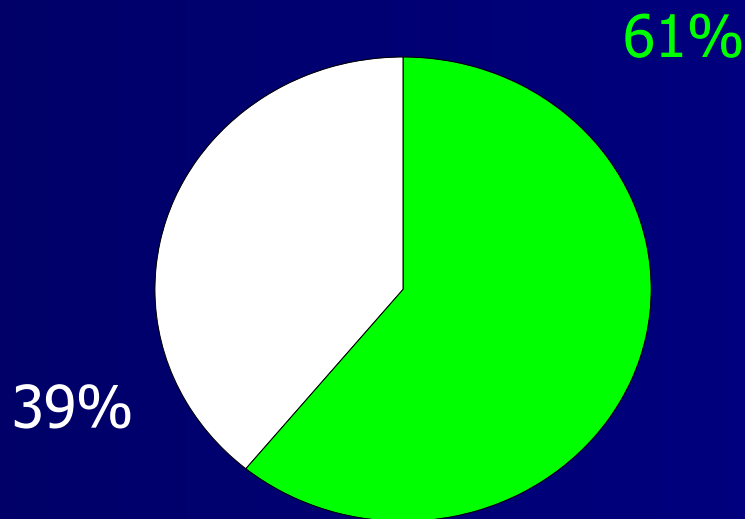
Preverenie ochoty predaja v Bratislave.

1. Má vaša lekáreň v ponuke sterilné injekčné ihly a striekačky?

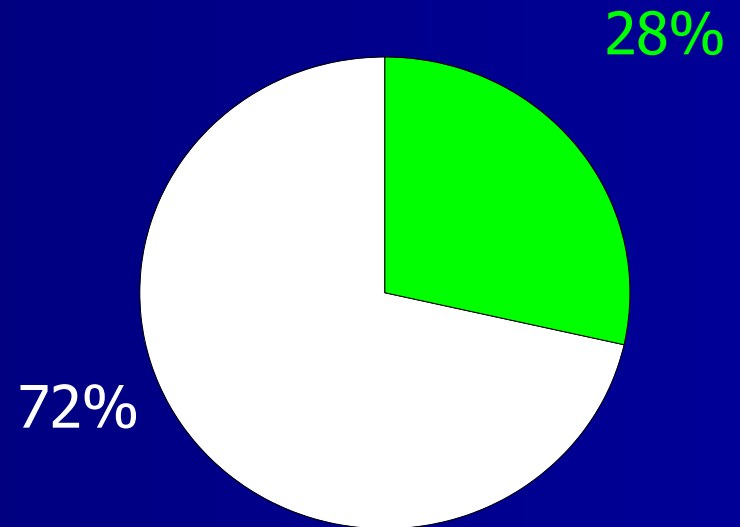
Bratislava

n=92

Ostatné mestá

n=88

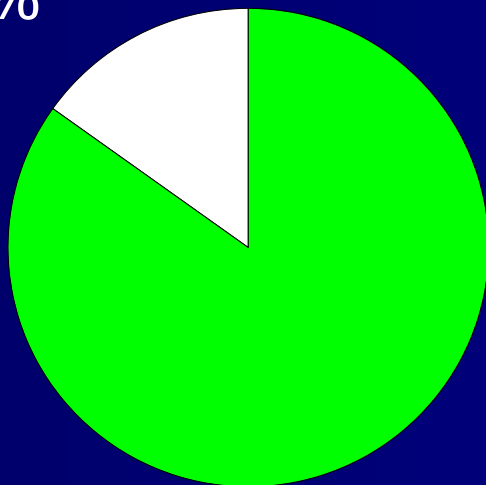

2. Predali by ste ich v prípade požiadania užívateľovi drog?

Bratislava

n=92

14%

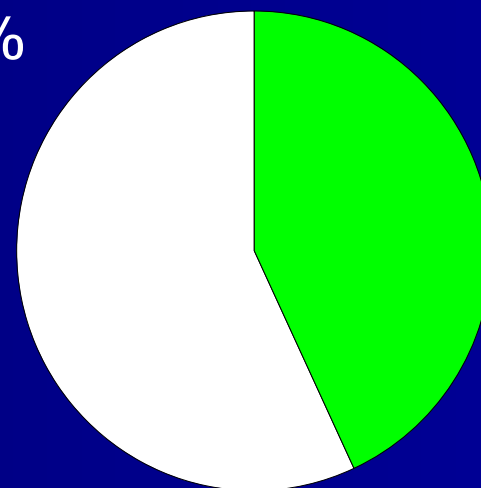

86%

Ostatné mestá

n=88

57%

43%

■ áno
■ nie

Príčiny neochoty predaja:

- strach z reakcií verejnosti
- agresívne správanie
- strata ostatnej klientely

Diskusia

Prekvapila nás pri porovnaní s vidiekom výrazne väčšia neochota predávať sterilné ihly a striekačky v Bratislave, kde je najviac vnútrožilových užívateľov drog, a kde sa epidémia užívania ilegálnych drog začala najskôr.

Za nedostatočné z hľadiska dostupnosti sterilného injekčného materiálu považujeme aj zistenie, že iba jedna lekáreň s nepretržitou prevádzkou v hlavnom meste je ochotná ho predávať užívateľom drog.

Záver

Na Slovensku ešte stále neexistuje dostatočná možnosť zakúpenia sterilných ihl a striekačiek užívateľmi drog vo verejných lekárňach. Nie je prekvapením, že v niektorých lekárňach predaj odmietajú, prekvapuje skôr ich pomerne vysoký podiel najmä v hlavnom meste – Bratislave.

Na odstránenie bariér predaja sterilných ihl a striekačiek zo strany lekárníkov je potrebná väčšia miera informovanosti cestou primeraného doškolenia v oblasti drogovej problematiky. Úloha vyvstáva ako významná najmä v súvislosti s prevenciou šírenia krvou prenosných ochorení, predovšetkým HIV, v rámci Národného programu prevencie HIV/AIDS

Záver

Preto by bolo žiaduce, väčšie zainteresovanie lekárnikov do problematiky s ich lepším prepojením na preventívne úsilie celej komunity. Verejné lekárne majú v tomto programe nezastupiteľnú úlohu pre ich vysokú profesionalitu a možnosti časového a priestorového pokrytia celej krajiny.

Obidva prieskumy ukázali, že vo viacerých oblastiach systému poskytovania služieb drogovo závislým klientom existujú vážne bariéry, a to nielen objektívne, ale aj subjektívne.

Často ich vytvárajú – čo je obzvlášť prekvapujúce – zdravotnícki profesionáli, u ktorých by sme práve naopak predpokladali, že by tejto skupine mali vedieť najlepšie porozumieť a pomôcť.

Meniť subjektívne postoje a predsudky je mimoriadne zložitý a dlhodobý proces – ako jedno z možných riešení môžeme navrhnúť pregraduálnu výchovu a postgraduálne vzdelávanie zdravotníckych profesionálov.

Ďakujem za pozornosť

slezakova@cpldz.sk